

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)
27 septembrie 1988*

Athanasios Kalfelis
împotriva
Bankhaus Schröder, Münchmeyer, Hengst und Co. și alții

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Bundesgerichtshof)

„Articolul 5 alineatul (3) și articolul 6 alineatul (1) din Convenția de la Bruxelles –
Pluralitate de pârâți – Noțiunea de delict și de cvasi-delict”

Cauza 189/87

În cauza 189/87,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul Protocolului din 3 iunie 1971 privind interpretarea de către Curtea de Justiție a Convenției din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială, de către Bundesgerichtshof pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe între

Athanasios Kalfelis, blănar,

și

1) **Bankhaus Schröder, Münchmeyer, Hengst und Co.**, cunoscută în prezent drept firma HEMA Beteiligungsgesellschaft mbH KG, holding cu răspundere limitată, societate în comandită în lichidare,

2) **Bankhaus Schröder, Münchmeyer, Hengst International SA**, Luxemburg,

și

3) **Ernst Markgraf**, împuternicit al Bankhaus Schröder, Münchmeyer, Hengst und Co., Frankfurt-pe-Main,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolului 5 alineatul (3) și a articolului 6 alineatul (1) din Convenția din 27 septembrie 1968,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnii G. Bosco, președinte de cameră, U. Everling, Y. Galmot, R. Joliet și F. A. Schockweiler, judecători,

---

* Limba de procedură: germana.

avocat general: domnul M. Darmon
grefier: doamna B. Pastor, administrator

având în vedere observațiile prezentate

- pentru domnul Athanasios Kalfelis, de către Harald Aderhold, avocat,
- pentru guvernul german, de către domnul Christof Böhmer, în calitate de agent,
- pentru guvernul italian, de către domnul Oscar Fiumara, *avvocato dello Stato*,
- pentru Guvernul Regatului Unit, de către domnul H. R. L. Purse, asistat de domnul M. C. L. Carpenter, în calitate de agenți,
- pentru guvernul luxemburghez, de domnul Yves Mersch, comisar al guvernului la Bursă, în calitate de agent, asistat de Nicolas Decker, avocat,
- pentru Comisia Comunităților Europene, de către domnul Jörn Pipkorn, membru al Serviciului juridic, asistat de către Wolf-Dietrich Krause-Ablas, avocat,

având în vedere raportul de ședință și în urma procedurii orale din 5 mai 1988,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 15 iunie 1988,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin Ordonanța din 27 aprilie 1987, primită la Curte la 16 iunie 1987, Bundesgerichtshof a adresat, în temeiul Protocolului din 3 iunie 1971 privind interpretarea de către Curtea de Justiție a Convenției din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială (denumită în continuare „Convenție”), două întrebări preliminare privind interpretarea articolului 5 alineatul (3) și a articolului 6 alineatul (1) din Convenție.

2 Aceste întrebări au fost ridicate în cadrul unui litigiu între domnul Athanasios Kalfelis, pe de o parte, și Bankhaus Schröder, Münchmeyer, Hengst und Co., cu sediul în Frankfurt-pe-Main, pe de altă parte, precum și Bankhaus Schröder, Münchmeyer, Hengst International SA, filială a primei bănci, cu sediul în Luxemburg și, în cele din urmă, domnul Ernst Markgraf, împuternicit al primei bănci.

3 Din martie 1980 până în iulie 1981, domnul Kalfelis a încheiat cu banca având sediul în Luxemburg, prin intermediul băncii din Frankfurt pe Main și cu participarea împuternicitului acesteia din urmă, operațiuni bursiere în numerar și operațiuni bursiere la termen cu lingouri de argint și a plătit în acest scop 344 868,52 DM băncii din

Luxemburg. Operațiile la termen s-au soldat cu o pierdere totală. Domnul Kalfelis vizează, prin acțiunea sa, să obțină obligarea părților, în calitate de codebitori solidari, la plata a 463 019,08 DM cu dobândă. Acesta își bazează acțiunea pe răspunderea contractuală pentru încălcarea obligațiilor de informare, pe răspunderea delictuală în temeiul dispozițiilor coroborate de la articolul 823 alineatul (2) din BGB (Codul civil german) și de la articolul 263 din StGB (Codul penal german) și articolul 826 din BGB, întrucât părțile îi cauzaseră un prejudiciu prin comportamentul lor contrar bunelor moravuri. Mai mult, acesta își bazează acțiunea pe îmbogățirea fără justă cauză, pe motiv că acele contracte referitoare la operațiuni bursiere la termen, astfel cum sunt operațiunile la termen pentru lingouri de argint, nu obligă părțile, în temeiul dispozițiilor obligatorii din legislația germană și, prin urmare, poate cere restituirea sumelor pe care le-a plătit.

4 Întrucât Bankhaus Schröder, Münchmeyer, Hengst International SA a contestat, în toate etapele procedurii, competența instanțelor germane, Bundesgerichtshof a decis să suspende judecata și a adresat Curții următoarele întrebări:

„1) a) Articolul 6 alineatul (1) din Convenția de la Bruxelles trebuie interpretat în sensul că este necesar să existe o legătură de conexitate între cererile formulate împotriva diferiților părți?

b) În ipoteza în care este necesar să se răspundă afirmativ la întrebarea (a), legătura de conexitate necesară între acțiunile formulate împotriva diferiților părți pentru aplicarea articolului 6 alineatul (1) există de vreme ce acțiunile sunt în principal similare în fapt și în drept (conexitate simplă), sau conexitatea nu trebuie admisă decât atunci când se consideră convenit să se instrumenteze și să se judece cererile în același timp pentru a evita riscul unor soluții ireconciliabile în cazul în care cauzele ar fi judecate separat (de exemplu în caz de indivizibilitate)?

2) a) Noțiunea de „delict“ de la articolul 5 alineatul (3) din Convenția de la Bruxelles trebuie interpretată independent sau trebuie definită în funcție de legislația aplicabilă în speță (*lex causae*), care este stabilită de dreptul internațional privat al instanței sesizate?

b) Articolul 5 alineatul (3) din Convenția de la Bruxelles conferă totodată în temeiul conexității o competență accesorie în materie non-delictuală în cadrul unei cereri bazate pe răspunderea delictuală și contractuală și pe îmbogățirea fără justă cauză?”

5 Pentru o prezentare mai detaliată a faptelor, a reglementărilor comunitare, precum și a observațiilor prezentate Curții, se face trimitere la raportul de ședință. Aceste elemente din dosar nu sunt reluate în continuare decât în măsura necesară pentru raționamentul Curții.

Cu privire la prima întrebare

6 Prima întrebare adresată de Bundesgerichtshof urmărește în esență să stabilească dacă, pentru aplicarea articolului 6 alineatul (1) din Convenție, trebuie să existe o legătură între cererile formulate de același reclamant împotriva unor pârâți diferiți și, în caz afirmativ, care este natura acestei legături.

7 În temeiul articolului 2 din Convenție, persoanele domiciliate pe teritoriul unui stat contractant sunt, sub rezerva dispozițiilor acesteia, „acționate în judecată, indiferent de cetățenia sau naționalitatea acestora, în fața instanțelor statului respectiv”. Secțiunea 2 de la titlul II al convenției prevede, cu toate acestea, „Competențe speciale“, în temeiul cărora pârâțul domiciliat pe teritoriul unui stat contractant poate fi acționat în justiție într-un alt stat contractant. Printre aceste competențe speciale se numără cea de la articolul 6 alineatul (1), conform căruia un pârât poate fi acționat în justiție „dacă sunt mai mulți pârâți, în fața instanței din locul de domiciliu al unuia dintre ei“.

8 Este necesar să se precizeze că principiul enunțat prin convenție este cel al competenței instanțelor din statul unde domiciliază pârâțul, iar competența prevăzută la articolul 6 alineatul (1) constituie o excepție de la acest principiu. Reiese că o astfel de excepție trebuie tratată astfel încât aceasta să nu poată pune la îndoială însăși existența principiului.

9 Acesta ar putea fi cazul dacă un reclamant ar avea libertatea de a depune o cerere împotriva mai multor pârâți cu scopul unic de a sustrage pe unul dintre acești pârâți competenței instanțelor din statul unde acesta domiciliază. Astfel cum arată raportul întocmit de comitetul de experți care au elaborat textul convenției (JO C 59, din 5.3.1979, p. 1), o astfel de posibilitate trebuie exclusă. În acest scop, este necesar să existe o legătură între cererile formulate împotriva fiecăruia dintre pârâți.

10 Se pare că, pentru a asigura, în măsura posibilă, egalitatea și uniformitatea drepturilor și obligațiilor care derivă din Convenție pentru statele contractante și persoanele interesate, este necesar să se stabilească în mod autonom natura acestei legături.

11 În această privință, trebuie precizat faptul că raportul menționat, întocmit de comitetul de experți, invocă în mod expres, pentru a justifica articolul 6 alineatul (1), preocuparea de a împiedica pronunțarea în statele contractante a unor hotărâri incompatibile între ele. De altfel, este vorba despre o preocupare care a fost reținută chiar de convenție la articolul 22, care reglementează cazul cererilor conexe formulate în fața unor instanțe din state contractante diferite.

12 Norma stabilită prin articolul 6 alineatul (1) se aplică așadar atunci când cererile formulate împotriva diferiților pârâți sunt conexe în momentul prezentării lor, respectiv atunci când acestea trebuie instrumentate și judecate împreună pentru a evita riscul unor soluții ireconciliabile în cazul în care respectivele cauze ar fi judecate separat. Este de competența instanței naționale să verifice în fiecare caz individual dacă această condiție este îndeplinită.

13 Prin urmare, este necesar să se răspundă la prima întrebare că, pentru aplicarea articolului 6 alineatul (1) din Convenție, trebuie să existe între diferitele cereri, formulate de același reclamant împotriva mai multor pârâți, o legătură de conexitate astfel încât acestea trebuie judecate împreună pentru a evita riscul unor soluții ireconciliabile în cazul în care cauzele ar fi judecate separat.

Cu privire la a doua întrebare

14 Cea de a doua întrebare adresată de către Bundesgerichtshof are în esență scopul de a stabili, pe de o parte, dacă noțiunea de „materie delictuală sau cvasi delictuală” utilizată la articolul 5 alineatul (3) din Convenția de la Bruxelles trebuie definită în mod autonom sau în conformitate cu legislația națională aplicabilă și, pe de altă parte, dacă - în cazul unei cereri întemeiate, cumulativ, pe răspunderea delictuală, pe încălcarea unei obligații contractuale și pe îmbogățirea fără justă cauză - instanța competentă în temeiul articolului 5 alineatul (3) poate judeca aspecte ale acestei cereri care se bazează pe un fundament care nu este delictual.

15 În ceea ce privește prima parte a întrebării, este necesar să se observe că noțiunea de „materie delictuală sau cvasi delictuală” servește drept criteriu pentru a delimita sfera de aplicare a uneia dintre normele privind competențele speciale disponibile pentru reclamant. Astfel cum s-a pronunțat Curtea referitor la noțiunea de „materie contractuală” utilizată la articolul 5 alineatul (1) (a se vedea Hotărârea din 22 martie 1983, Peters, 34/82, Rec., p. 987, și Hotărârea din 8 martie 1988, SPRL Aracado și SA Haviland, 9/87, Rec., p. 1539), având în vedere obiectivele și cadrul general al convenției, este necesar, pentru a asigura în măsura posibilă egalitatea și uniformitatea drepturilor și obligațiilor care rezultă din convenție pentru statele contractante și persoanele interesate, ca noțiunea respectivă să nu fie interpretată ca o simplă trimitere la legislația internă a unuia dintre statele în cauză.

16 Prin urmare, este necesar să se considere noțiunea de materie delictuală sau cvasi-delictuală ca o noțiune autonomă care trebuie interpretată, pentru aplicarea convenției, cu trimitere în principal la cadrul general și la obiectivele acesteia, în vederea asigurării deplinei eficacități a acesteia.

17 Pentru a asigura o soluție uniformă în toate statele membre, este necesar să se admită că noțiunea de „materie delictuală și cvasi delictuală” cuprinde toate cererile care au ca obiect răspunderea unui pârât și care nu se referă la „materie contractuală” în sensul articolului 5 alineatul (1).

18 Prin urmare, este necesar să se răspundă la prima parte a întrebării că noțiunea de materie delictuală sau cvasi delictuală în sensul articolului 5 alineatul (3) din Convenție trebuie considerată ca o noțiune autonomă cuprinzând toate cererile care au ca obiect răspunderea unui pârât și care nu se referă la „materie contractuală” în sensul articolului 5 alineatul (1).

19 În ceea ce privește a doua parte a întrebării, este necesar să se observe, astfel cum s-a menționat anterior, că acele „competențe speciale” enumerate la articolele 5 și 6 din Convenție constituie derogări de la principiul competenței instanțelor din statul unde are domiciliu pârâtul, care trebuie interpretate strict. Prin urmare, este necesar să se admită că instanța competentă, în temeiul articolului 5 alineatul (3), pentru a judeca aspectul unei cereri având un fundament delictual nu este competentă să judece alte aspecte ale aceleiași cereri care se bazează pe fundamente care nu au temeiuri delictuale.

20 Deși este adevărat că există inconveniente în faptul că diversele aspecte ale aceluiași litigiu sunt judecate de instanțe diferite, este necesar să se observe, pe de o parte, că reclamantul are întotdeauna dreptul de a depune cererea sa în ansamblu la instanța din locul de domiciliu al pârâtului și, pe de altă parte, că articolul 22 din Convenție permite, în anumite condiții, ca cea dintâi instanță sesizată să judece litigiul în ansamblu, cu condiția să existe conexitate între cererile prezentate înaintea diferitelor instanțe.

21 În aceste condiții, este necesar să se răspundă la cea de a doua parte a întrebării că o instanță competentă, în temeiul articolului 5 alineatul (3), pentru a judeca un aspect al unei cereri care are un ten delictual nu este competentă să judece alte aspecte ale aceleiași acțiuni care se bazează pe fundamente care nu sunt delictuale.

Cu privire la cheltuielile de judecată

22 Cheltuielile efectuate de către Guvernul Republicii Italiene, Guvernul Regatului Unit, Guvernul Republicii Federale Germania și Guvernul Marelui Ducat al Luxemburgului, precum și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA (Camera a cincea),

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de către Bundesgerichtshof, prin ordonanța din 27 aprilie 1987, declară:

1) Pentru aplicarea articolului 6 alineatul (1) din Convenție, trebuie să existe, între diferitele cereri formulate de același reclamant împotriva mai multor pârâți, o legătură de conexitate astfel încât acestea trebuie judecate împreună pentru a evita riscul unor soluții ireconciliabile în cazul în care respectivele cauze ar fi judecate separat.

2) a) Noțiunea de materie delictuală sau cvasi delictuală în sensul articolului 5 alineatul (3) din Convenție trebuie să fie considerată ca o noțiune autonomă cuprinzând toate cererile care au ca obiect răspunderea unui pârât și care nu se referă la „materie contractuală” în sensul articolului 5 alineatul (1).

